

Luomueläintuotanto Tiivistelmä tuotantoehdoista 2014

Kaikkia eri tuotantosuuntia ja tiloja koskevat luomutuotantoehdot

Sisältö

- Valvontaan liittyminen, suunnitelmat ja valvontakohteet
- Luomu ja tavanomainen rinnakkain, siirtymävaihe ja eläinmäärä
- Eläinten hoito-olosuhteet sisällä ja ulkona
- Eläinten alkuperä
- Terveystenhoito ja eläintilojen puhdistus
- Ruokinta, sallitut ja kielletyt rehut, rehunsäilöntäaineet

Valvontaan liittyminen, suunnitelmat ja valvontakohteet

- Tekstin pohjana on käytetty julkaisua Luomutuotanto 2 – Eläintuotannon ehdot, **Eviran ohje** 18217/4, 2014.
- Varmista ohjeiden yksityiskohdat ja mahdolliset päivitykset <http://www.evira.fi/portal/fi/tietoa+evirasta/asiakokonaisuudet/luomu/ajankohtaista>

Ennen valvontaan liittymistä

Peltoviljelyn on oltava jo luonnonmukaisesti viljeltyä tai vähintään siirtymävaiheessa ennen eläintuotannon valvontaan hakeutumista. Myös luonnonlaitumilla ja metsälaitumilla on noudatettava luonnonmukaisen kasvintuotannon tuotantoehdot.

Eläintenhoitosuunnitelma

Tee kirjallinen yksityiskohtainen suunnitelma luomueläintuotannon toteuttamisesta omalla tilalla. Perustana Eviran ohje. Voit käyttää apuna myös eläinlajikohtaisia Luomun hyvät käytännöt - ohjeita. Sisällysluettelon malli löytyy Eviran ohjeen lopusta, Liite 4.

Huomioi ja selvitä tarvitsetko poikkeuslupia ja jos tarvitsee niin hae luvat paikallisesta ELY:stä. Poikkeusluvat voivat liittyä esimerkiksi eläinten hankintaan ja hoito-olosuhteisiin.

Varmista lannanlevitysalan riittävyys ja, että lantavarastot ja eläinten ulkotarhat ovat nitraattiasetuksen määrysten mukaiset. (Valtioneuvoston asetus 931/2000)

Valvontaan ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen valvontaan, eläintenhoitosuunnitelma ja lupahakemukset toimitetaan oman alueen ELY – keskuksen maaseutu – ja energiayksikön luomuvalvontaviranomaiselle.

Ilmoittautumisen voi tehdä heti kun toiminnassa pystytään toteuttamaan luonnonmukaisen kotieläintuotannon vaatimuksia.

Valvontaan voi liittyä mihin vuodenaikaan vain, eläintuotannon siirtymäajat alkavat ilmoittautumispäivästä ja siitä hetkestä alkaen on noudatettava luomueläintuotannon tuotantoehtoja.

Alkutarkastuksessa ja vuosittaisissa tuotantotarkastuksissa käydään läpi seuraavat asiat, jotka varmennetaan muistiinpanoista sekä paikan päällä tehtävällä käynnillä.

Eläintenhoito ja yhteys peltoviljelyyn	Muistiinpanot tuotannosta
eläinten olosuhteet tuotantorakennuksissa ja ulkotarhoissa	eläinmäärät tarkastushetkellä
rehujen varastointi ja laatu, luomu/siirtymävaihe	ruokinnan toteuttaminen
laidunten ja ulkoilualueiden käyttöajat ja laatu	ostetut rehut ja eläimet
eläinmäärän ja peltoalan suhde	myydyt kasvituotteet ja myydyt eläimet
lannankäyttö pelloille ja lannan varastointi	eläinten terveydenhoito ja lääkitykset

ELY-keskuksen valtuuttama eläintuotannon valvontaan erikoistunut luomutarkastaja tulee tilalle tekemään valvontakäynnin vähintään kerran vuodessa. Useimmiten samalla kerralla tehdään myös kasvintuotannon tarkastus.

Luomu ja tavanomainen rinnakkain, siirtymävaihe ja eläinmäärä

Rinnakkaistuotanto

Luomueläintuotannon valvonnassa mukana olevalla tilalla voi hoitaa luonnonmukaisesti ja tavanomaisesti kasvatettuja eläimiä vain siten, että ne ovat keskenään eri eläinlajeja. Eri tuotantotavoin hoidettavia eläimiä on pidettävä eri rakennuksissa ja eri ulkoalueilla.

Siirtymävaihe

Kun tilalla aloitetaan luomutuotanto, tai jos eläimiä hankitaan tavanomaisesta tuotannosta, eläinten on oltava tietyn siirtymäajan luonnonmukaisen tuotannon tuotantoehtojen mukaisessa hoidossa ennen kuin tuotteita saa markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina.

Siirtymävaihe on eri mittainen eri eläinlajeilla ja eri tuotantosuosunnissa. Siirtymävaiheen aikana tuotetut kotieläintuotteet on markkinoitava tavanomaisesti tuotettuina.

Löydät eläinkohtaiset siirtymäajat eläinlajikohtaisista tuotantoehtojen tiivistelmästä.

Eläinmäärä tilalla suhteessa peltoalaan

Tilan eläinmäärä ei saa ylittää määrää, joka tuottaisi vuoden aikana yli 170 kg lannan kokonaistyyppä hehtaaria kohden. Toisin sanoen ei yli 2ey/peltohehtaari.

Tämä tarkoittaa esimerkiksi enintään 2 lypsylehmää, enintään 5 emakkoa porsaineen tai enintään 280 munivaa kanaa hehtaaria kohden.

Eläinten lantaa voi luovuttaa toiselle luomuviljelyssä tai tavanomaisessa tuotannossa olevalle tilalle. Tarvitaan kirjallinen sopimus lannan luovuttamisesta ja vastaanottamisesta.

Eläinten hoito-olosuhteet sisällä ja ulkona

Luomukotieläintuotannossa on järjestettävä olosuhteet, joissa eläimellä on mahdollisuus toteuttaa ravinnon- ja suojantarpeiden lisäksi myös kullekin eläinlajille ominaisia käyttäytymistarpeita.

Eläimiä hoidetaan ryhmissä, jotka muodostetaan eläimen iän ja tuotantovaiheen mukaisesti.

Lajityypilliset käyttäytymistarpeet huomioiden

Eläimillä tulee olla

- riittävästi tilaa nousta seisomaan ja seisoa luonnollisessa asennossa
- kääntyä esteettömästi ympäri ja asettua helposti makuulle
- niin paljon tilaa, että kaikki ryhmässä olevat eläimet mahtuvat makaamaan yhtä aikaa levollisesti
- mahdollisuus oman kehon hoitoon ja muuhun lajilleen tyypilliseen toimintaan

Eläinten makuupaikan tulee olla kiinteä ja kuivitettu oljella tai muulla luonnonmateriaalilla. Kanoille tulee olla nukkumaorret.

Kotieläinrakennuksissa on oltava riittävästi valoa, myös luonnonvaloa. Valoaukkojen pinta-alan on oltava vähintään 1/20 eli 5 prosenttia eläinsuojan lattian pinta-alasta.

Laidunnus ja ulkojaloittelu

Eläinten tulee päästä sisätiloista ulkoilmaan jaloittelemaan. Ulkojaloittelualueella voi olla enintään 75 prosentin pinta-alalla avoseinäinen katos. Lintu- tai tuuliverkot sallitaan seinämällä.

Ulkoilmaan pääsyn on oltava päivittäistä aina kun sääolosuhteet ja maaperän kunto sen mahdollistavat.

Eläinten uloslaskusta voidaan tilapäisesti luopua silloin kun on kova helle, tuuli, sade, pakkanen tai kun ulkotilan pinta on hyvin jäinen ja eläinten terveys voi näistä syistä vaarantua.

Ulkojaloittelualueiden ja laidunten rakentamisessa, ylläpidossa ja käytössä on huomioitava

- ettei maaperä tallaudu ja rikkoudu liikaa
- ettei alueille kertyvästä lannasta aiheudu haittaa pinta- ja pohjavesien laadulle eikä eläinten ja ihmisten terveydelle
- rakenteet ovat kunnossa. Ei saa aiheutua vaaraa ja haittaa eläimille eikä ihmisten terveydelle

Eläinten alkuperä

Eläinten hankinta

Pääsääntö on, että eläinten tulee olla hoidettu luonnonmukaisen tuotannon sääntöjen mukaisesti syntymästään saakka koko eliniän ajan kuolemaansa asti.

Sen jälkeen, kun tila on liittynyt luomuvalvontaan, tilalla syntyneet eläimet ovat luomualkuperää, vaikka niiden emät olisivat vielä siirtymävaiheessa. Siirtymävaiheessa olevan emän maito on jälkeläisen luomurehua.

Tavanomaisesti kasvatettuja eläimiä voi ostaa tilalle myöhemminkin erityistilanteissa. Esimerkiksi silloin kun tilan tuotantosuuntaa muutetaan tai tietynrotuisia jalostuseläimiä ei saa hankittua luomukarjoista. Tilalle tuotu eläin asetetaan siirtymävaiheeseen ennenkuin eläin ja sen tuotteet ovat luomua.

Sallitut ja kielletyt jalostusmenetelmät

Luomutuotantoon ei hyväksytä sellaisia eläinrotuja, jotka eivät kykene synnyttämään luonnollisella tavalla. Suomalaisten alkuperäisrotujen käyttämistä suositellaan.

Keinosiemennys on sallittu, muut keinohedelmöitysmuodot kuten alkionsiirron käyttäminen ja eläinten kloonaukset ovat kiellettyjä. Siemennykseen käytettävä sperma voi olla sukupuolilajiteltua ja itse alkionsiirron kautta syntyneiden sonniin spermaa.

Hormonien käyttäminen kiimojen samanaikaistamiseen on kielletty.

Terveydenhoito ja eläintilojen puhdistus

Ennaltaehkäisy ensiksi

Eläinten terveyden edistämisen perustana ovat

- eläinten lajinmukainen hoito
- korkealaatuiset rehut
- väljät kasvatustilat
- laidunnus ja ulkojaloittelu
- luonnonmukaiseen tuotantoon sopivien eläinrotujen valinta
- eläintilojen, rehuvarastojen ja laitteistojen puhdistus

Mikäli eläin sairastuu tai loukkaantuu on eläin hoidettava välittömästi asianmukaisella tavalla. Tarvittaessa eläimelle on järjestettävä muusta eläinryhmästä erillinen hoitotila.

Karjarakennusten pintojen, rehujen ja maidon käsittelyyn käytettävien laitteiden puhdistukseen on määritelty sallitut puhdistus – ja desinfiointiaineet. Esimerkiksi kaikki tavalliset lypsylaitteistojen pesuaineet ovat sallittuja käyttää. Lista löytyy Eviran eläintuotannon ehdot-ohjeen lopusta, Liite 3.

Eläinten lääkintä

Kemiallisesti syntetisoituja lääkevalmisteita saa käyttää vain eläinlääkärin määräämänä. Rokotteiden käyttö on sallittua. Myös sellaiset valmisteet ovat sallittuja, joiden tuotantoprosessissa on ollut mukana muuntogeenisiä organismeja (gmo).

Lääkevalmisteelle määrättyä varoaikaa on noudatettava vähintään kaksinkertaisena ennen kuin eläimen tuotteita saa luovuttaa luomuelintarvikkeeksi.

Lääkehoidon rajoitukset

- eläimiä, joiden tuotantoelinkaari on alle 1 vuoden, voidaan lääkittää hyväksytysti yhden kerran sen elinaikana
- yli 1 vuoden eläville eläimille on sallittua antaa lääkevalmisteita korkeintaan kolme kertaa 12 kuukauden aikana
- yhdeksi hoitokerraksi katsotaan kaikki yhtä sairaustapausta varten annetut lääkehoidot
- loislääkitystä, rokotteita tai pakollisia taudinvastustusohjelmiin kuuluvia lääkityksiä ei lasketa rajoitettuihin hoitoihin

Jos lääkehoitoja tarvitaan enemmän, eläin on palautettava siirtymävaiheen alkuun. Siirtymävaiheen aikana ei eläintä eikä sen tuotteita voi markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina. Hoidetut eläimet on oltava selkeästi tunnistettavissa ja niiden tuotteet on pidettävä erillään luomutuotteista.

Ruokinta, sallitut ja kielletyt rehut, rehunsäilöntäineet

Rehulaadut ja ruokintatapa

Pääsääntö on, että eläimet ruokitaan eläinlajille sopivilla luonnonmukaisesti tuotetuilla rehuilla. Rehut voidaan hankkia oman tilan viljelystä, tuottaa yhteistyössä toisten tilojen kanssa sekä ostaa toisilta tiloilta tai yrityksistä.

Luomukotieläintuottajan on varmistettava luomurehun laatu myyjän asiakirjaselvityksestä sekä teollisten rehujen ja kivennäisten tuoteselosteista.

Ensimmäisten 1. ja 2. siirtymävaihevuoden rehujen käyttäminen on rajoitettu maksimi 20/30 %:iin rehuannoksesta. Vain 2. siirtymävaihevuoden rehusatoa voi ostaa muilta.

Eläinten pakkosyöttö on kielletty.

Ruokinta ja olosuhteet, joilla aiheutetaan anemia on kielletty.

Kaikille eläimille tulee antaa päivittäin jotain karkearehua

- tuoretta, kuivattua tai säilörehuksi tehtyä nurmirehua
- viljojen tai palkokasvien olkea
- juurikasveja. Perunaa ei lueta juurikasviksi.

Rehujen hankinta

Tavoitteena on tilan mahdollisimman suuri rehuomavaraisuus. Rehuomavaraisuuslaskelmaan otetaan mukaan oman tilan ja samalla alueella toimivien yhteistyötilojen rehut.

Tiloilla, joilla on **nautoja, lampaita ja vuohia** luomutuotannossa, eläinten rehun tulee koostua vähintään 60 prosenttisesti tilalla itse viljellyistä rehuista. Jos tämä ei ole mahdollista, rehuomavaraisuuden täyttävän rehun voi tuottaa yhteistyössä saman alueen toisten luomutilojen kanssa.

Tiloilla, joilla on **sikoja ja siipikarjaa** luomutuotannossa, 20 prosenttia eläinten rehusta tulee olla tuotettu omalla tilalla. Jos tämä ei ole mahdollista, omavaraisuusvaatimukseen kuuluvan rehun voi tuottaa yhteistyössä saman alueen toisten luomutilojen kanssa tai yhteistyössä rehualan toimijoiden kanssa.

Poikkeuksia siirtymävaiheessa, kun koko tila kerralla luomuun

Jos tilalla on lähdetty kasvinviljelyn ja kotieläintuotannon siirtymävaiheeseen yhtäaikaaisesti, koko tilan siirtymävaiheen pituus on 24 kuukautta. Tällöin kaikki tilan oma siirtymävaiheen rehu luetaan luomurehuksi sillä edellytyksellä, että tilan eläinten ruokinnan rehuomavaraisuus on vähintään 60 prosenttia.

Sallitut ja kielletyt rehut

Taulukkoon on koottu rehuja ja rehuun lisättäviä aineksia, joita luomueläimille ei saa antaa.

Kielletyt	Sallitut rajoitetusti
muuntogeenisten organismien tuottamat rehut	tavanomaisesti viljeltyjä rehuja yksimahaisille poikkeusluvalla, max 5%
keinotekoisesti valmistelut, synteettiset aminohapot	voi lisätä rajoitetusti vitamiineja, kivennäisaineita ja hivenaineita
eläinten kasvun ja tuotannon edistämiseen tarkoitetut kasvunedistäjät, kuten lisäaineantibiootit	voi käyttää rehunvalmistuksessa rajoitetusti säilöntä-, sidonta-, ja paakkuuntumisen estoaineita
heksaaniuuton avulla tehdyn kasviöljyn valmistuksen sivutuotteena syntyvät öljykasvirouheet	säilörehun ja viljan säilönnässä sallittu orgaaniset hapot, maito-, muurahais-, propioni- ja etikkahappo

Yksityiskohtaiset listat sallituista rehuista ja rehun lisäaineista löytyvät Eviran Eläintuotannon ehdot - julkaisun lopusta, Liitteet 1 ja 2.

Lähteet:

- [Luomutuotanto 2 – Eläintuotannon ehdot, Eviran ohje 18217/4, 2014](#)
 - [Luonnonmukaisen tuotannon ohjeet 7 – Rehut](#)
- Lisätietoa luomurehuista. Erityisesti luku Tuotantosäännöt, kappale 3.6

Etusivun kuva vasikka poikimakarsinassa emän kanssa ja tämän sivun kuva porsaasta, EU:n luomutiedotus.